

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

นางสาวเนืออ่อน ชวีวทองเขียว

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-254-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17057462

OPINIONS CONCERNING THAI FOLK CRAFT CONSERVATION OF
UNDERGRADUATE ART EDUCATION STUDENTS , RAJABHAT INSTITUTE

MISS. NUAON KHROUTHONGKEAW

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in PARTIAL Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-254-6

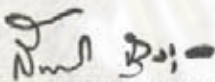
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของไทย ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

โดย   นางสาวเนื่ออ่อน ชวีทองเขียว

ภาควิชา   ศิลปศึกษา

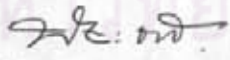
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิบูลย์ อึงสุวรรณ)

พิมพ์ที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

เนื้ออ่อน ขวัญทองเขียว : ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ (OPINIONS CONCERNING THAI FOLK CRAFT CONSERVATION OF UNDERGRADUATE ART EDUCATION STUDENTS , RAJABHAT INSTITUTE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ . 198 หน้า ISBN 974-633-254-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชา ศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในด้านความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลป หัตถกรรมพื้นบ้าน วิธีการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน บทบาทของสถาบันราชภัฏในการอนุรักษ์ศิลปหัตถ กรรมพื้นบ้าน บทบาทของนักศึกษาในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏ จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถาม ตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ มีชดภูมิ เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความเห็นด้วยกับความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เพราะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ชีวิตประจำวันของบุคคลและสังคมส่วนรวม และเป็นตัวสะท้อนความ สามารถและภูมิปัญญาของช่างไทยในอดีตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น นักศึกษามีความเห็นด้วยกับวิธีการอนุรักษ์ ซึ่งได้แก่การเก็บรวบรวมตัวอย่างและผลงาน และจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาระดับ ท้องถิ่นเป็นแกนนำในการศึกษา รวบรวม วิจัยและจัดทำเอกสารเผยแพร่ และการพัฒนางานศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และนักศึกษาเห็นด้วยกับสถาบันราชภัฏในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านซึ่งได้แก่การจัดหลักสูตรและกิจกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการอนุรักษ์ และผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความ เข้าใจในการอนุรักษ์ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่ทำการศึกษาวิจัย ให้บริการแก่สังคมในการทำเอกสาร เผยแพร่ และรวบรวมทำเนียบบุคคลและแหล่งผลิตรวมทั้งเปิดอบรมวิชาช่างให้แก่คนทั่วไป และนักศึกษามี ความเห็นด้วยกับบทบาทของนักศึกษาในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่ว่า นักศึกษาควรมีความรู้และ ความสามารถในการถ่ายทอดวิธีการอนุรักษ์ และมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ในโรงเรียน รวมทั้งเป็นผู้ศึกษา รวบรวมผลงานและเป็นผู้นำในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในชุมชน และรณรงค์ให้คนทั่ว ไปเห็นความสำคัญของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในชีวิตประจำวัน ในด้านปัญหาและอุปสรรค นักศึกษามี ความเห็นสอดคล้องกันดังนี้ คนทั่วไปไม่เห็นความสำคัญและขาดความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรม พื้นบ้าน รวมทั้งค่านิยมตะวันตกและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามากเกินไป อีกทั้งงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ขาดประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมในปัจจุบัน

ภาควิชา.....ศิลปศึกษา
สาขาวิชา.....ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C643802 MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD: : OPINIONS / CONSERVATION / THAI FOLK CRAFT / RAJABHAT INSTITUTE
NUAON: KHROUTHONGKEAW : OPINIONS CONCERNING THAI FOLK CRAFT
CONSERVATION OF UNDERGRADUATE ART-EDUCATION STUDENTS , RAJABHAT
INSTITUTE . THESIS ADVISOR:PROF. PIYACHAT SANGAROON , 198 PP.
ISBN 974-633-254-6

The purpose of this research was to survey the opinions of under graduate Art-Education students , Rajabhat Institute towards Thai Folk Craft conservation in the aspects of nessasity , methods in Folk Craft conservation and the role of Rajabhat Institute and Art-Education students in Folk Craft conservation .

The population of this research was 390 undergraduate Art-Education students . The research instruments were constructed by the researcher using questionnaire which consist analysis by maens of percentage , arithmetic means and standard deviation .

The research finding revealed that students are agree that preserving Folk Craft , should be carried out because Folk Crft are the first of our ancestor's wisdom , belief and local indentity . Students are agree with Folk Craft preservation methods which are collection of Folk Craft , establish local museum , which will be run by the higher education around the area , including carried out researches on the subject , making book on Folk Craft , develop the craft both in the process and the product . Students are agree that the institute itself should establish circurumm to support the preserving of Folk Craft , enable personel equipped with enough knowledge to run the preserving process , encourage and support . Students activity concerning Folk Craft preserving , collecting and distributing concerned documentation , gather ing biographical report of the local folk artistsan , establish plant and conduct workshop for general people who have interested and students agree that they themself should have their role in preserving Folk Creft by teaching and conveying their knowledge to others , help and support the activities the institute conducted more over . They should take interest and study related document on Folk Craft , conduct campaign for Folk Craft preservation whenever suitable and lead in any movement for the sake of Folk Creft preservation . The majority of the Art-Education students from institute mentioned above agree that problems and obstruction in preserving the Folk Craft are based on the fact that . People lack interest and knowledge on Folk Craft preserva tion , western value and new technologies over influx and some Folk Craft are art update and no longer practicle .

ศูนย์หอทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศิลปศึกษา

สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ล้าง พรศรี อาจารย์ อภัย นาคคง จำลิมเอกทวี บูรณะเขต ที่เสียสละเวลาและกรุณาตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ และถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ สถาบันราชภัฏทุกแห่งทั่วประเทศที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ประจวบ เขี่ยมผู้ช่วย และอาจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาและความรู้ ตลอดจนพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนชาวคุรุศิลป์ฯ โดยเฉพาะ นายสือศักดิ์ พุ่มตาลพงษ์ นายชัชวาล ขนขจี และนายพิชัย ตูรงคินานนท์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทําวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณช่างผู้ผลิตและสืบทอดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีค่ายิ่งทุกท่าน

และสุดท้ายนี้ที่ขาดเสียมิได้คือ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และญาติพี่น้อง รวมทั้งผู้อุปการะงานเครื่องมือเครื่องมือนางานวิจัยทุกท่าน ที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เนื่ออ่อน ขว้ทองเขียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	12
ขอบเขตของการวิจัย	12
ค่าจำกัดความในการวิจัย	12
วิธีการดำเนินงานวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	14
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
3. วิธีการดำเนินงานวิจัย	73
การศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	73
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
วิธีสร้างเครื่องมือในการวิจัย	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	81
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์	
ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในด้าน	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
1. ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	95
2. วิธีการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	98
3. บทบาทของสถาบันราชภัฏในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	101
4. บทบาทของนักศึกษานการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ...	104
ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน .	107
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	123
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	123
วิธีดำเนินการวิจัย	123
สรุปผลการวิจัย	124
อภิปรายผลการวิจัย	164
ข้อเสนอแนะ	177
รายการอ้างอิง	179
ภาคผนวก	188
ประวัติผู้เขียน	198

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่นำไปแจกและได้รับกลับคืนมา	76
2. จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษาสถาบันราชภัฏจันทรเกษมตามสถาบันราชภัฏ	77
3. จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จันทรเกษมตามเพศและสถาบันราชภัฏ ...	81
4. จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจันทรเกษมตามอายุ และสถาบันราชภัฏ ...	82
5. จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จันทรเกษมตามชั้นปีที่ศึกษา และสถาบันราชภัฏ	84
6. จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจันทรเกษมตามความสนใจในการอนุรักษ์ ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และสถาบันราชภัฏ	85
7. จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จันทรเกษมตามความรู้พื้นฐาน และสถาบันราชภัฏ	87
8. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ทั้ง 13 แห่ง เกี่ยวกับความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	95
9. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ทั้ง 13 แห่ง เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	98
10. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ทั้ง 13 แห่ง เกี่ยวกับบทบาทของสถาบันราชภัฏในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	101
11. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ทั้ง 13 แห่ง เกี่ยวกับบทบาทของนักศึกษาในการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	104